

משנכנס אדר מרבין בשמחה

עלון חדשי שעי"י

בית הכנסת
דקהילת קדש עדת יראים
אושטרייך

עלון מס' 27

חדש אדר ה'תשפ"ה

וְהַחֲדָשׁ אֲשֶׁר נִהַפֵּךְ לָהֶם מִיָּגוֹן לְשִׂמְחָה וּמֵאֲבָל לַיּוֹם טוֹב
וְשִׂיבָא בֵּיתָה דְּנָה עַד יוֹם תִּלְתָּה לִּיְרַח אָדָר

בס"ד

דבר העורך

קוראים יקרים שלום וברכה!

אנו שמחים להגיש לפניכם את העלון הכ"ז, עלון חדש אדר התשפ"ה.

לצערי, עקב אילוצים וטרדות, התעכבה הוצאת העלון החדש, ולא היה בידי פנאי לערוך ראוי את כל המדורים. המדורים המתפרסמים הפעם: שני המדורים המרכזיים: מדור **דבר יום ביזמו** (בירור מנהגים הנהוגים בכל ימות השנה): ברכת שומע תפלה. **דבר בעתו**: מנהגי חדש אדר. וכן המדור החדש **דבר נאה ומתקבל** ענייני שלום בית והמסתעף מאת מדריך החתנים הרב **חוד רוזנטל** שליט"א, עוסק הפעם בנושא 'תקשורת נכונה'. המדורים **הרהב דבר, משיב דבר**, וכן המדור החשוב **מהנעשה והנשמע בקהלתנו**, לא מתפרסמים הפעם. שני מדורים אלו יפורסמו אי"ה בהרחבה בעלון חדש ניסן הבעל"ט.

חודעה משמחת

נוסף על עלון זה, היוצא אחת לחדש, התחלתי בס"ד להוציא עלון נוסף **עלון התורה והמיצה** בעניין: המצוה ההלכה המנהג ועיונים בעבודת ה'. עלון קצר (שני עמודי A4), יו"ל לפחות פעמיים בחדש. ניתן לקבלו אצלי (פרטים בסוף הודעה זו)

נשמח לקבל תגובות והערות בכל ענייני העלון: yn0527167567@gmail.com. תרומות (ניתן גם להנציח שמות לע"נ להצלחת וכדומה) תתקבלנה בברכה. ניתן לתרום דרך 'נדרים פלוס' בקופה: **בית הכנסת עדת יראים - אושטרייך - מודיעין עילית.**

בברכת התורה וחדש אדר ופורים שמחים

יהונתן נוימן. קצות החשן 9/6 מודיעין עילית 0527167567. דוא"ל: yn0527167567@gmail.com

דבר יום ביזמו
בירור מנהגים הנהוגים בכל השנה
*****

תפלת שמונה עשרה
שומע תפלה

ברכת שומע תפלה

וכיון שבא דוד באתה תפלה שנאמר (ישעיה. סדר כג, פס' ח): והביאותים אל הר קדשי ושמחתים בבית תפלתי.

ברכת שמע קולנו היא הברכה האחרונה מהברכות האמצעיות. ברכה זו היא ברכה כללית על התפילה, ומותר לבקש בה בקשות מכל עניין שהוא.

נוסח הברכה לפי מנהגנו:

שְׁמַע קוֹלֵנוּ יי אֱלֹהֵינוּ חוּס וְרַחֵם עָלֵינוּ וְקַבֵּל בְּרַחֲמִים וּבְרַצוֹן אֶת תְּפִלָּתֵנוּ כִּי אֵל שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּתֵנוּ וְתַחֲנוּגֵינוּ אֲתָהּ וּמְלַפְּנֵךְ מִלִּבְּנוּ רִיקָם אֵל-תְּשִׁיבֵנוּ כִּי אֲתָהּ שׁוֹמֵעַ תְּפִלַּת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמִים בְּרוּךְ אַתָּה יי שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה:

בנוסח הזה יש כפילות מסויימת, הקיימת בצורה זו או אחרת ברוב הנוסחאות המוכרות כיום. אתיחס כאן לנוסח שלנו בו יש שתי בקשות: האחת, שמע קולנו... וקבל... את תפלתנו, ואח"כ השבח 'כי א' שומע תפלותינו...'. על הבקשה השנייה: 'מלפניך מלכנו ריקם אל תשיבנו', ואח"כ השבח 'כי אתה שומע תפלת...'. וחתימת הברכה 'בא"י שומע תפלה'. על

*****

עלון מס' 27

חדש אדר ה' תשפ"ה

עלון ק"ק עדת יראים-אושטרייך מודיעין עילית

פי רוב סיומת 'כי...' משמשת כמעין חתימה סמוך לחתימה. בנוסח שלנו מופיעה פעמיים סיומת זו.

בנוסחאות קדומות שאינן מוכרות כל כך כיום, הנוסח בדרך כלל קצר יותר. אחת מנוסחאות בני ארץ ישראל, המובא בסידור **שבחי ירושלים** שִׁמְעֵי יְיָ אֱלֹהֵינוּ בְּקוֹל תְּפִלָּתֵנוּ וְרַחֵם עָלֵינוּ. וְעֲשֵׂה מְהֵרָה אֶת בְּקִשְׁתֵּנוּ. בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה.

לא עלה בידי לברר היטב, אך אני משער שהנוסח שלנו מורכב משני נוסחאות:
פתיחת הברכה: שִׁמְעֵי קוֹלֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ חוּס וְרַחֵם עָלֵינוּ.

ועיקר הבקשה:

נוסח א': וְקַבַּל בְּרַחֲמִים וּבְרַצוֹן אֶת תְּפִלָּתֵנוּ
נוסח ב': (ו) מִלְּפָנֶיךָ מִלְּכֵנוּ רִיקָם אֶל תְּשִׁיבֵנו
כִּי אֵל שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּתֵנוּ וְתַחֲנוּנֵינוּ אַתָּה
כִּי אַתָּה שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּת עַמּוֹד יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמִים
בְּרוּךְ אַתָּה יְיָ שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה:

למעשה, יש עוד ברכות שיש בהן כפליות, אך לא באופן כזה. מה גרם לשילוב שתי נוסחאות בברכה זו? אין לי הסבר ברור. אך יתכן כי זה קשור לדין לפיו בברכה זו מותר להוסיף בקשה מכל עניין שהוא. מי שיש לו ספק לגבי בקשה מסויימת, באיזו ברכה לאמרה, יכול לבקש בשמע קולנו. לכן הוסיפו סמוך לחתימה 'כי אתה', או 'כי א' שומע וכו'. יצויין כי במספר סידורים הובאו בברכה זו בקשות שונות (נוסף על 'ועננו' של תעניות, ועל 'בורא עולם' של עצירת גשמים). בחלק מהם הובאה בקשה בעניין אחד לפני 'כי א' שומע, ובקשה בעניין אחר לפני 'כי אתה שומע'. ההסבר די מובן: את הבקשה שהוסיפו, הביאו מנוסחאות בהן היה השבח הזה סמוך לבקשה.

הערה בעניין תפלה לעצירת גשמים. בסידורים מובא נוסח תפלה לעצירת גשמים לאמרה בברכה זו. ברוב הסידורים פותח הנוסח במילים 'ועננו בורא עולם במידת הרחמים בוחר בעמו ישראל להודיע גדלו והדרת כבודו. שומע תפלה תן טל ומטר וכו'. נוסח פתיחת הבקשה נראה קצת תמוה: 'ועננו' (נניח כאן לוא"ו החיבור. מצאנו דוגמתה בכמה מקומות), לשון בקשה. ואז עובר לכמה שבחים. כבר בתור ילד הוקשה לי הנוסח הזה. ראיתי מי שפירש כאן שהתפילה היא שה' יענה אותנו במידת הרחמים, כלומר: ועננו בורא עולם, במידת הרחמים. לא מצאנו דוגמאות לניסוח כזה בתפלות. עוד מספר פירושים דחוקים נאמרו בזה.

מהו הפירוש הנכון?
מקור תפלה זו הוא בטור או"ח סי' תקע"ט בתוך סדר התפלה בתעניות על עצירת גשמים. לאחר שמביא הטור את כל סדר ונוסח ששת הברכות שמוסיפים בתענית צבור בין גאולה לרפואה, חוזר לנוסח הקבע של כל יום. וזו לשונו: רפאנו ה' וכו' ושמע קולנו ה' אֱהִינוּ וקבל ברחמים וברצון את תפלתנו ומלפניך מלכנו ריקם אל תשיבנו ועננו בורא עולם במדת הרחמים בחר בעמו ישראל וכאן ממשיך להביא את כל נוסח הבקשה, ובסופה מסיים ברוך אתה ה' שומע תפלה. רצה ומודים וברכת כהנים. הדברים פשוטים, אך לפעמים צריך להתבונן קצת יותר. נבאר את הדברים: רפאנו ה' וכו' ר"ל: ממשיך את הנוסח הקבוע בכל יום. וממשיך עד ברכת שומע תפלה, ובתוך הנוסח הקבוע שלה שהוא ושמע קולנו ה' אֱהִינוּ וקבל ברחמים וברצון את תפלתנו ומלפניך מלכנו ריקם אל תשיבנו ועננו, מוסיף את הבקשה **בורא עולם במדת הרחמים**. כלומר: תיבת 'ועננו' היא מנוסח הקבע של הברכה (נוסחו הקבוע היה: 'ומלפניך מלכנו ריקם אל תשיבנו ועננו'). כעת הכל מובן: שבח אחד, בורא עולם במדת הרחמים. שבח נוסף: בוחר (או: בחר) בעמו ישראל להודיע גדלו והדרת כבודו. שבח נוסף: שומע תפלה. והבקשה תן טל וכו'.
כיצד נעלמה 'תגלית' זו מעיני רוב ככל מדפיסי הסידורים? כנראה העתיקו מהטור בלי הרבה שאלות, והבינו (או שלא) כפי נוסח התפילה שלהם עצמם. איך כיצד נעלם הדבר מרוב מדפיסי הטור (אלה שהדפיסו עם פסיקים ונקודות. כולל מהדורות מפוארות)? זו באמת תמיחה, כי הן ה**ב"י** והן ה**ב"ח** כותבים בפירוש שזה פירוש דברי הטור.

נחזור לעניין שילוב שתי הנוסחאות: אם נכונה השערתנו בעניין זה, יתכן שתיבת 'ועננו' הושמטה מנוסח ב' לאחר ששולב עם נוסח א', בו כבר אמר 'וקבל ברחמים וברצון את תפלתנו' (אגב, בנוסח הטור הנזכר אין כפילות זו, אלא מסיים 'כי אתה שומע וכו').

בעלון הבא אי"ה ג' **ברכות אחרונות**, והצעת פירוש מעניין למשנה במסכת תמיד.

דבר בעתו

בירור מנהגים הנהוגים בזמנים שונים

חדש אדר

מנהגי חדש אדר

תליית 'המן' על ידי ילדים עד 'פורים שפיל' בעלון אשתקד. #**עוד מנהגי חדש אדר** בעלון תשפ"ג ובעלון אשתקד. ד.

ארבע פרשיות

בשבתות ד' פרשיות פורסים פרוכת של שבת שבתוך המועד.
נגוני ארבע פרשיות: שני נגונים עיקריים לפיוטי פרשת שקלים ופרשת החדש, ושני נגונים עיקריים לפיוטי פרשת זכור ופרח.
קדיש לפני ברכו, בנגון יו"ט. בכל השבתות אומרים: יוצר אופן וזולת, קדושתא, שבעתא (למוסף) גם לזכור ופרח.

שב"ק פרשת תרומה שבת ראש חדש אדר ופרשת שקלים

יבנה המקדש

משמרת כהונה: **ישוע**. משמרת לווייה: **מתניהו**.
שיר של מוסף: **ירכיבהו**. ושל ר"ח: **צ"ח-צ"ט**. ביה"ע: **הבאר**.
משניות מסכת שבת: פרק ט'.

מנגנים גם נגוני שר"ח (אך רוב הנגונים של פרשת שקלים).
בשחרית: יוצר וזולת של פרשת שקלים, אופן של שר"ח.
קדושתא של שקלים. ולפעמים אומרים רהיט של שר"ח.
במוסף: אפשר לשלב בין שתי השבעות.

בהלל ובמוסף. מה שמנגן בנגון מיוחד לחדש, בנגון 'יום ליום'
שבסוף הפיוט הארוך שבקרובה 'ויאהב אומן' של פורים.

שב"ק פרשת תצווה ופרשת זכור

רמז ודרש על הקשר בין עמלק ליצה"ר, אין זה נוגע לקיומן של
מצוות זכירת מעשה עמלק. מי שבפרשת זכור מכוון על "עמלק
שבלב" וכדומה, לא קיים כל מצוה בקריאה זו. על שרשה של
תופעה זו, כתבתי בקונטרס הנזכר וכן בעלון אשתקד.

אם להתמקד בדרשות שונות, כדאי אולי להתמקד בזהירות
בענייני בין אדם לחברו. פגיעה בעם ישראל (וממילא גם פגיעה
בכל יהודי), היא בעצם פגיעה בכבודו של הקב"ה.

הקהל מקדים וקורא לפני הקורא מ'תמחה' עד סוף הפסוק.
המסורת הנכונה: **זָכַר**. ולעניין דיעבד, אין בכך כל נפק"מ.

הטעמות תיבת ומה בהפטר.

הפטרה. את המלה **ומה** שבפסוק ומה קול הצאן הזה באזני,
קורא בהטעמה מיוחדת כחיקוי לפעיית הצאן, להבליט את
רמז הנביא לגעיית הצאן (וע"פ כללי הדקדוק צריכה המ' להנקד בקמץ,
ומנוקדת בסגול, רמז לעניין זה).

יבנה המקדש

משמרת כהונה: **שכניהו**. משמרת לווייה: **שמעי**.
שיר של מוסף: **וירא**. ביה"ע: **אז ישיר**.
משניות מסכת שבת: פרק י'.

פיוטי ונגוני פרשת זכור. מנגנים גם מעט נגוני פורים (כגון:
'וכתוב רננו צדיקים וגו'', בנגון ברכות המגילה). חוץ מפיוטים
ונגונים מיוחדים לה, מנהג קהילות רבות להכין מאכלים
מיוחדים לשבת זו.

פרשת זכור. בעלון אשתקד הארכתי מעט בכמה עניינים
הנוגעים לפרשת זכור. על העניינים הללו, הרחבתי יותר
בקונטרסי **עבודת ימי הפורים**. אזכיר בקצרה חלק מהם:

אין הבדל בין דיני קריאת פרשת זכור לבין דיני כל קרה"ת,
(למעט מה שיי"א שצריך לכוון לצאת מדין שומע כעונה).

קולא בפרשת זכור. תקנת קרה"ת לשמוע קריאת **כל התורה**
בפרק זמן. בפרשת זכור יוצאים אף אם החסיר תיבה או שתיים.

רוב ככל ה"חומרות" שהתפשטו בשנים האחרונות בקריאת
פרשת זכור, אין בהן ממש (דוגמאות לכך: בעלון אשתקד,
וביתר הרחבה בקונטרסי **עבודת ימי הפורים**).

אין מקור קדום לחיוב נשים בפרשת זכור. על הבעיות הכרוכות
בהוצאת ס"ת לשם כך, בקונטרס **עבודת ימי הפורים**.

עניינים על דרך הרמז שאין בהם נפק"מ: עניינו של עמלק הוא
גשמי. המן שהיה מזרעו רצה 'לקיים רצון זקנו'. גם שרשן של
ג' מצוות הקשורות לעמלק, שייך לכך. אם יש דרשות על פי

תענית אסתר

מאויבינו הרשעים העומדים עלינו לכלותינו (כולל משוחררי
'היתר עסקה' הידוע).

מאידך, עדיין אי אפשר לדעת מה עומד מאחורי הצהרותיהם
של שליטים במעצמות הגדולות בעולם. האם מדובר בתרגילים
מסחריים, או שמא באמת רוצים הם בטובתנו. אנו תפלה
שיתן ה' בלבם להיטיב לעם ישראל באמת, ויתן ה' בלב כל עם
ישראל לקבל את הטובה. הרחמן הוא יעשה לנו נסים ונפלאות
כבימי מרדכי ואסתר, ויערה רוח ממרום לעורר את עמנו
לבניין ביהמ"ק, ונזכה במהרה לבנינו ולמלכות בית דוד
בגאולת עם ישראל השלמה.

בקרה"ת של מנחה: את התיבות **אשר אתה בקרבו** קורא
החזן בנגון של מגילת אסתר.

דברי הצומות וזעקתם. כדאי לעורר ביום זה (רבים כמעט
ואינם שמים לב לכך שזו תענית) על עניין דברי הצומות
וזעקתם. משום מה, במודעות המתפרסמות בתקופה זו תחת
כל עץ רענן, מפרסמים הרבה על תפלות בעצמו של יום
הפורים, שנקבע למשתה ושמחה. אם להרבות בתפילה, יום
תענית מתאים לכך הרבה יותר. את פורים יש לנצל למצוות
היום כולל גם להכנת הסעודה, ולא להפך את היוצרות.

סליחות בחזרת השי"ץ ב'סלח לנו'. על פזמוני 'חסאנו' זכור
ברית' ו'שמעי' המיוחדים לתענית אסתר, וכן על הפזמון
'חסאנו' **נא רפא** וכן על התוספת בסופו, בעלון אשתקד.

לעת עתה עדיין לא הסתיימה לגמרי המלחמה שהחלה לפני
קרוב לשנה וחצי. עם ישראל נמצא עדיין בסכנה גדולה

משנכנס אדר מרבין בשמחה

ימי הפורים ימי משתה ושמחה

ולאור דברי הכוזרי שהובאו לעיל, מובן כי בדיוק כפי שאין מי שיחשוש ל"ביטול תורה" ביו"כ, למרות שעוסקים אז רוב היום בתפלות וויזויים וכדומה, וכמעט שאין לומדים בו ביום, כך אין כל סיבה לחשוש שמי שמקיים את שמחת ימי הפורים מבטל תורה חלילה.

הלימוד והתפלות בפורים. כמה מרבתינו האחרונים כתבו דברים גדולים על מי שלומד בליל פורים. מכאן ראה כיצד צריך להראות פורים בבית יהודי. בליל פורים מסיימים את התפלה מאוחר מכל לילה (הרי ערבית מתפללים מבעוד יום, אך בליל פורים קוראים את המגילה רק בלילה). בנוסף, בבתים רבים צריך לקרא את המגילה לנשים שלא באו לביהכ"נ. נוסף על כך יש להרבות קצת בסעודה גם בלילה. לאחר מכן, צריך עוד לדאוג להכין את כל צרכי סעודת היום. אם בכל זאת, מצא זמן ללמוד בלילה הזה, ודאי ששכרו רב מאד. אך כל זה כאמור, לאחר שיש בידו את העיקר (דהיינו פשט הפס' קימו וקבלו וכו').

התפלות בפורים. אם אכן גדולי עולם אמרו שהתפלות מתקבלות ביום הזה, ודאי שאין זה על חשבון משהו ממצוות היום. וראה מה שכתבתי לעיל בתענית אסתר.

בשנים האחרונות מתפתחות מגמות לחיזוק עניינים מסויימים, תוך כדי המעטת הערך (או אפילו ח"ו תוך רמיסתו) של מצוות שנצטוונו עליהן.

הטעם לכך שא"א תחנן ולמנצח, מובן. פורים הוא יום טוב, וביום טוב אין נפילת אפים, יום טוב אינו יום צרה, ולכן א"א למנצח. הוספת על הניסים (שחיובה מעיקר הדין) בתפילה ובברכת המזון, היא הודאה על מעשה הנס. פיוטים הנהוגים בקהילות מסויימות בפורים, עוסקים בעיקר בניסי הפורים.

בתלמוד נאמרו ג' טעמים מדוע א"א הלל בפורים. לולא אותם טעמים, אכן פורים מצד עצמו הוא יום בו ראוי היה לקרא את ההלל. מה שברור, שתפילות ותחינות המעוררות עצב, שאינן נהוגות בשאר ימות השנה, ודאי שאין להן כל מקום בפורים.

ע"י עלון אשתקד הערה כללית בעניין קריאת מזמורי תהלים.

גם כאן אביא בקצרה דברים שכתבתי בעלון אשתקד, וביתר הרחבה בקונטרס **עבודת ימי הפורים**.

בתורתנו הקדושה מצווה אותנו הקב"ה לעבדו גם על ידי אכילה ושתייה (ראש של גוי לא יכול לתפוס זאת בד"כ, וכפי שמקובל בדתות שונות). וכפי שכתב על כך בספר **הכוזרי** (מאמר שני, פרק נ'): ותורת משה לא העבירה אותנו בפרישות ... תורתנו נחלקת בין היראה והאהבה והשמחה. תתקרב אל אלהיך בכל אחת מהנה ואין כניעתך בימי התענית יותר קרובה אל האלים משמחתך בימי השבתות והמועדים כשתהיה שמחתך בכונה ולב שלם. ע"ש. וכעין זה כתב בספר **החינוך** (מצוה תפ"ח) בטעם מצוות שמחת החג: לפי שהאדם נכון על ענין שצריך טבעו לשמוח לפרקים כמו שהוא צריך אל המזון עכ"פ ואל המנוחה ואל השינה. ורצה הקב"ה לזכות אותנו ... וציונו לעשות השמחה לשמו למען נזכה לפניו בכל מעשינו. והנה קבע לנו זמנים בשנה למועדים לזכור בהם הנסים והטובות אשר גמלנו, ואז בעתים ההם ציונו לכלכל החומר בדבר השמחה הצריכה אליו. עכ"ל. מי שאינו שמח בזמן עליו נצטוונו, כנראה יחפש זמן אחר לשמוח (וכבר כתבתי על כך בכמה מקומות).

כמובן שהשמחה עליה נצטוונו היא שמחה יהודית אמיתית, שמחה קדושה, ובה יש להרבות. עובדי ה' אמיתיים ודאי לא חשודים להתפס לדעות מקולקות הקיימות אצל פורקי עול מסכנים אשר אצלם נתפס עניין השמחה כפריקת עול והוללות. יש לזכור גם שעלינו **להתעלם** כליל מקיומן של דעות כאלה, אף לא בתור "התנצלות" או התנגדות. אין כל עניין לארגן מסגרות לימוד דווקא בפורים (בלי קשר לעניין המלגה על כך) כדי לשלול תופעות אחרות. מי שילדיו נמצאים במצבים כאלה ח"ו, יחשוב על פתרון אישי עבור כל אחד ואחד מהם (ובל ישלה עצמו שסדר לימוד - עם מלגה גבוהה ככל שתהיה - יפתור את הבעיה), אך לא ימס את לבב אחיו. מצות היום היא משתה ושמחה, ואיננו חוששים שיגרם על ידה נזק חלילה. גם הכנת משלוחי מנות וכדומה היא חלק ממצוות היום, ואין כל פסול בכך שעוסקים בזה (כן. גם אם זה רעיונות איך לשמח את המקבל עם עוד איזה פריט מצחיק).

ימי הפורים

פורים דפריזים ודמוקפים פורים המשלש

קריאת המגילה. לאחר קדיש תתקבל ניתנת שהות להתארגן עם כל מה שצריך לקריאת המגילה (תחפושות וכדומה).

בשעת קריאת המגילה, האווירה בביהכ"נ שמחה ועליזה. כדי למשוך את הקהל (ובפרט את הקטנים שהגיעו לחינוך) לשמוע את כל הקריאה כראוי, קוראים את המגילה בצורה הממחישה את סיפור הנס, כגון: חיקויים של דמויות המגילה, ועוד המחשות במשך הקריאה.

ד' פסוקים של גאולה מקדימים הקהל לקרא לפני החזן, אך לא את עשרת בני המן, שהוא מנהג בלי טעם שהתחדש בדורות האחרונים (במקום אחר כתבתי כיצד נוצר המנהג הזה).

בפורים (בשני הימים) פורסים פרכת ומכסאות של חול המועד. בשבת פורים דמוקפין פורסים פרוכת של שבת שבתוך המועד.

ערבית.

כבכל ימות השנה מתפללים ערבית מבעוד יום. מנגנים מעט נגונים מיוחדים. אומרים אחת ממערביות של ליל פורים. בפורים: **על הנסים** (הרוצה לאמרו ב' הימים, אין מוחים בו).

קדיש תתקבל אחר התפילה, ושוב לאחר קריאת המגילה

סעודת ליל פורים**בפרזים**

כבכל יו"ט סועדים סעודה גם בלילה.

אוכלים מאכל זרעונים זכר לזרעונים שאכלו דניאל וחבריו בבבל (רמ"א בשם כלבו). ומזה נשתרבב המנהג לאכל מאכל הנקרא כיום "אזן המן", הממולא בזרעונים (מנוחה וקדושה).

עניין השכרות הוא רק ביום בשעת המשתה ולא בלילה. ושלא כדן עושים היום רבים, שעד שעה מאוחרת מאד בלילה (ולפעמים אפילו עד סמוך לעלות השחר) מאריכים בחגיגות ובשכרות, וכתוצאה מכך מבטלים את ההשכמה בפורים ולפעמים אפילו זמן קריאת שמע ותפילה. ובדרך כלל, הנהגה בהנהגה כזו, אינו יכול לשמוח כראוי ביום, שאז הוא העיקר.

הכנות לסעודת היום. בעלון תשפ"ג ובעלון אשתקד.

שחרית. אחת מחמש השכמות. בשנה זו בה חל פורים בעש"ק, יש להשכים ביותר, כדי להספיק לקיים כל מצוות היום כדן. נגוני יו"ט ונגוני פורים.

השנה נאמר אי"ה את מערכת היוצר **ומאמר 4**. ואת הקרובה **ויאהב אומן**.

גם במוקפים אומרים פיוטים של פורים.

המוקפים אין קוראים היום בתורה.

גם ביום נותנים שהות של כ-5 דק' להתארגן לפני קריאת המגילה. כל מנהגי הקריאה וברכותיה כמו בלילה.

על הקשר בין נס פורים שבגולה לבניין ביהמקד"ד, ע"י עלון אשתקד מאמר בענייני דיומא (יתפרסם בקצרה אי"ה

גם בעלון התורה והמצוה פורים)

מתנות לאביונים

עניי עניים אצל מקרא מגילה. גם המוקפים נותנים היום מתל"א. משלוח מנות מקיימים רק ביום של משתה ושמחה. מתנות לאביונים הן לצורך הסעודה. אמנם יצא ידי חובה גם אם העני ישתמש בזה למעשה לצורך אחר, אך קיום המצוה הוא נתינת צרכי הסעודה. עדיף יותר לתת מעות לפני פורים כשיודע בוודאות שינתנו לעניים לצרכי הסעודה, מאשר לתת "בו ביום", כשהעני מקבל את המעות רק לאחר שכבר מוכנה כל סעודתו. אגב, בשעות הבקר המוקדמות מאד של יום הפורים (8-9 בבוקר ברוב השנים. בשנה זו, אולי מוקדם יותר), ניתן עדיין למצא כאלה שעדיין לא סיימו לקנות כל צרכי הסעודה (כגון: חלות, סלטים, ועוד). בזמן זה אפשר לגשת לצרכניה, ולמצא שם אביונים שישמחו לקבל. כמו כן, אפשר לתת מתנות לאביונים גם אוכל מוכן לסעודה (אגב, כוונת העני אינה מעכבת. אם חושש שהעני יתבייש, אפשר לתת לו מיני מאכל המיועדים לסעודה באופן שיחשוב שמדובר במשל"מ).

משתה ושמחה בפרזים (גם המוקפים מרבים בסעודה קצת).

ואופן קיומו בפורים שחל בערב שבת קדש

השנה חל פורים דפרזים בעש"ק. נדבר קודם על מנהג רוב השנים: מזה כמה מאות שנים נהוג בקהלות רבות לקיים את מצוות משתה ושמחה -מצות היום העיקרית- בחציו השני של היום. הטעם למנהג: עסוקים במצוות היום (משל"מ ומתל"א, והכנת הסעודה) כמה שעות. יש שהוסיפו שעסוקים

בכך עד חצות היום או סמוך לזה, ואז כבר אי"א להתחיל סעודה גדולה, לכן מקדימים גם להתפלל מנחה לפני הסעודה. במשך השנים הורחב במקומות רבים המנהג, עד כדי שרבים נהגו להתחיל את הסעודה ממש לקראת סוף היום, מה שהביא את הפוסקים להזהיר שרוב הסעודה צריכה להיות ביום.

לאחר שכבר נהגו כן בפועל, יש שהוסיפו טעם מדוע לכתחילה לאריך בסעודה אל תוך הלילה: דמפני כבודה של ירושלים בה מקיימים את הפורים למחרת. הטעם נולד רק אחרי שכבר נהגו כן. אך מי שקשה לו "לוותר" על המנהג מפני הטעם הזה לבד, יכול לעשות סעודה ממש ביום של פורים דמוקפין.

יצויין כי בקהלות רבות לא נהגו כן. מנהג אשכנז היה לקיים את הסעודה בשעה מוקדמת ביום, כנראה כבר בשעות הבוקר (תפלת מנחה -וערבית לאחר-ההתפללו בשעה הרגילה בכל יום. כך שמסתבר שגם סיימו את הסעודה בזמן שהיתה שהות שיסור יינו. כך משמע בשל"ה). גם בקהלות אחרות, נמצאו תמיד רבים שנהגו לאכול את הסעודה בשעות הבוקר. כך נהג למשל **התרומת הדשן**. יש שהעידו על **הגר"א** שישב בסעודה כל היום לקיים 'מני משתה ושמחה' (עניין זה לא ברור כל כך. ותלוי בגרסאות הקיימות בעדות זו).

אגב, נראה לי שאיחור הסעודה (כולל הטעם שהבאתי לעיל) קשור לפרט נוסף: אבותינו שלא זכו לגור בארה"ק נאלצו

לפעמים לעסוק במלאכתם גם ביום הפורים. נכון, גם כיום בארה"ק יש מקומות עבודה בהם נאלצים לעבוד גם בפורים, אך בדרי"כ נותנים לכל עובד לקיים את מצוות היום. בחו"ל בדורות הקודמים סביר להניח שלא בכל מקום נתנו הגויים ליהודים להעדר מהעבודה בפורים, אף אם בשבתות וימים טובים כן אשרו להם זאת. מסיבה זו, נאלצו להתעכב עם הכנת צרכי הסעודה ועם הסעודה עצמה עד זמן מאוחר.

אחר שכבר נפוץ המנהג באופן הזה, נוספו לו טעמים רבים, רובם אין בהם ממש, ואכמ"ל. יש שהוסיפו עוד כמה "מצוות" ליום, כי בלאו הכי לא מתחילים את הסעודה עד שעה מאוחרת (שכחו שטעם האיחור הוא כי עסוקים במצוות היום). משמע שאחר שסיימו את קיום המצוות והתפללו מנחה, צריך מיד לשבת לסעודה).

פורים בעש"ק. השנה חל פורים דפרזים בעש"ק, כך שבכל מקרה צריכים לכתחילה לקיים את הסעודה בשעה מוקדמת ביום.

אני חושב שפורים בשנה כזו, זו הזדמנות ללמוד ולתרגל כיצד לקיים את מצוות הפורים אף בשנים רגילות.

את רוב צרכי הסעודה, ניתן להכין כבר בלילה, או אפילו בתענית אסתר (כמובן שיחד עם סעודת הפורים, מכינים גם את סעודות השבת).

תפלת שחרית עדיף להתפלל כותיקין (ואז מסיימים את התפילה בבערך ב-7:00), אך אפילו כשעה אח"כ, עדיין יש זמן להתארגן כראוי. **משלוחי מנות** אפשר לשלוח לשכנים ולמכרים הגרים קרוב (פעמים רבות ניתן גם למצא שליח ההולך בלא"ה למקומו של המקבל). כנראה גם תופעה זו של

משנכנס אדר מרבין בשמחה

*****

הרמב"ם "כי צד חובת סעודה זו". אח"כ יגדיר לעצמו את ה"שיעור" בו יוצאים ידי חובה (כן. אין לזה שיעור. אך כל ילד יודע מה ניתן להגדיר סעודה, ומה לא נקרא כך). אחרי שהגדיר לעצמו מה השיעור לפי דעתו, יעיין מה אומרת ההלכה בעניין סעודה בערב שבת (יתכן שבסופו של דבר גם לא יבין מה ההו"א שבסעודה כזו, עלול להתקלקל כבוד שבת. כך לגבי ההלכה, וכ"ש לגבי המושג "מנהג").

אך כאמור, היסוד הוא שמצוות היום היא 'לעשות אותם ימי משתה ושמחה'. זו אם כן נקודת המוצא של דיון בנושא זה.

פורס מפה ומקדש.

מי שהתחיל את סעודתו מבעוד יום, ונמשכה עד שקדש היום, פורס מפה ומקדש קידוש היום. כמובן שבדבר כזה לא שייך "מנהג". זו מציאות הקיימת רק אחת לכמה שנים, וגם אז שייכת רק אם לא עשה כדון, ואיחר להתחיל סעודתו כל כך.

עכ"פ, מי שארע לו כן, יעשה כסדר הזה:

- פורס מפה על החלות, לכבוד שבת.
- בד"כ: מקדש קידוש היום בשלמות (ויכלו. בופה"ג. קידוש). במשפחות וכדומה, קרוב לוודאי שיש מי שלא ברך בופה"ג בסעודה (נשים, קטנים, או סתם כאלה שלא שותים).
- רק אם כל השומעים שתו וברכו בופה"ג בסעודה, מדלג בקידוש ברכת בורא פרי הגפן.
- מברך **המוציא** (כי משקידש היום נאסר עליו לאכול).
- אם מקדש על פת (אכפל תנא לאשמועינן? עכ"פ זה הדין...): פורס מפה ומקדש **בלי ברכת המוציא**.
- ממשיך את הסעודה (שכעת היא גם סעודת שבת).
- בברהמ"ז אומר **רצה**. יכול להזכיר גם **על הנסים**.

משלוחי מנות לרחוקים ביותר, תוך הטלטלות בדרכים והמסתעף, מקורה בהרגשה שבלא"ה מתחילים את הסעודה רק בשעות הצהריים. אם קשה להתנתק מהנהגות מסוג זה, אפשר לתת לאותם רחוקים את משלוח המנות כבר בליל פורים או אפילו לפני פורים (את מצוות משלוח מנות ה"אמיתית", אפשר לקיים עם הקרובים יותר).

למעשה, אין צורך ביותר משלש שעות לקיים את מצוות משלוח מנות ומתנות לאביונים בהידור, וכמובן לסיים לארגן את כל הסעודה. בסביבות השעה 11:00 (בשנה זו) או אפילו לפני כן, אפשר כבר ברווח לשבת ולפתוח בסעודה. ארבע שעות מספיקות בשביל סעודה מכובדת, כולל שירים ודרשות. נותר זמן של כשעתיים להתארגן לשב"ק.

מי שלא הספיק להתחיל את הסעודה בזמן הראוי. מי

שלא הספיק להתחיל את הסעודה בזמן הראוי, יכול להתחיל סעודה זו - שהיא מצות היום - בכל זמן אחר. לגבי סעודת מצוה שזמנה קבוע בערב שבת, פסקו רבותינו האחרונים (לבוש, באה"ט, ועוד) שאם א"א לקיים שניהם, תדחה סעודת שבת. מי שנקלע למצב מסויים וצריך לברר את ההלכה במצב המיוחד הזה, עוד לפני בירור ההלכה צריך לדעת את סדר העדיפויות. טעויות מסוג זה קיימות אצל נערים המתחילים לעסוק מעט בלימוד הלכה. צריך לכוונם כיצד ללמוד את ההלכה. למשל במקרה שלנו: נקודת המוצא היא: מצוות משתה ושמחה היא המצוה העיקרית והמרכזית של פורים. אם מסיבה מסויימת לא עלה בידו לעשותה בזמן הראוי על פי ההלכה, יכול (וחייב) לעשותה כל היום. בציור כזה, נער המנסה בעצמו לברר את ההלכה בלי לדעת את פרטי המצווה (במקרה שלנו: מצוות משתה ושמחה של פורים, ומצוות ענג שבת וכבוד שבת), עלול לטעות ולהגדיר לעצמו כך: מהו השיעור בו יוצאים ידי חובת סעודת פורים. יתכן שיעיין בלשון

שבת קדש פרשת כי תשא

שבת פורים דמוקפין

אחרות להפטרות השבת, השנה אחר שבאו עמלק על ערי ישראל וישרפום באש וישבו בהם אנשים ונשים בנים ובנות, ובכו כל העם עד אשר לא היה בהם כח לבכות כי מרה נפש כל העם על בנינו ובנותינו, ונתחזק בה' אלהינו, והגיע העת לרדוף ולהשיג ולהציל להכם עד אשר לא ימלט מהם איש ולקחת ברכה משלל אויבי ה', נראה שמתאים ביותר להפטיר במלחמות דויד בעמלקים ובפלשתים בערי הקודש ביהודה ובשומרון ועזה. הרב הנזכר ערך תיקון מפטירים להפטרות זו. בפרזים ובמוקפים מרבים קצת בסעודה.

יבנה המקדש

משמרת כהונה: **אלישיב**. משמרת לווייה: **עזראל**. שיר של מוסף: **לו חכמו**. ביה"ע: **מי כמכה**. שבת: **פרק יא**.

פרכת ומכסאות של שבת שבתוך המועד. אף הפרזים מנגנים מעט נגוני פורים. מערבית של פורים.

המוקפים אומרים **על הנסים**.

בפרזים: כבודה של ירושלים בעלון אשתקד.

הן בפרזים והן במוקפין מרבים בסעודה יותר מכל שבת (אך את עיקר סעודת פורים עורכים המוקפים ביום א').

שחרית. פיוטים של פורים החל בשבת (ולא של הפסקה).

המוקפים קוראים למפטיר קריאה של פורים: **ויבא עמלק**.

הפטרות מעניין עמלק. ב**פסיקתא** משמע שמפטירים בתוך שירת דבורה (ושמא מפטירים כולה) **מני אפרים** (שופטים. סדר ג, פס' טו). תלמידי חכמים רבים שליט"א היציעו להפטיר בשמואל (סדר יט, פס' יב) **ויהי בבא דוד**. ידידי **הרב ישעיהו ברגר** שליט"א כתב: אם בשנים אחרות היה אפשר להציע אפשרויות

שמחת פורים דמוקפין

א"א על הנסים ואין קוראים בתורה. אך אפשר לומר בתפלה פיוטים של פורים. אף בברכת המזון א"א על הנסים. לכ"ע אין טעם להאריך בסעודה זו אל תוך הלילה.

א"א תחנון בכל ארץ הקדש (ובפרט בזמננו שהשיירות מצויות, ורבים מיושבי הפרזים עולים לירושלים עיה"ק ולשאר ערים המוקפות חומה לשמוח עמהם).

משנכנס אדר מרבין בשמחה

שבת פרשת ויקהל ופרשת פרה

פיוטי פרשת פרה. נגוני פרשת זכור ופרה.

יבנה המקדש

משמרת כהונה: **יקים**. משמרת לווייה: **חשביהו**.
שיר של מוסף: **כי יזין**. ביה"ע: **הבאר**.
משניות מסכת שבת: **פרק יב**.

יצויין כי כיום ב"ה כבר נמצאות בארה"ק כמה פרות אדומות כשרות. אנו תפלה כי לא ירחק היום ויעלה בידינו להתגבר על כל המכשולות, ולזכות לטהרתם של ישראל.

שבת פרשת פקודי-חזק ופרשת החדש

יבנה המקדש

משמרת כהונה: **חופה**. משמרת לווייה: **שובאל**.
שיר של מוסף: **האזינו**. ביה"ע: **אז ישיר**.
משניות מסכת שבת: **פרק יג**.

פיוטי פרשת החדש. נגוני פרשת שקלים והחדש.

#**מנהג ברכת החדש (כללי)**, בעלון חדש אדר תשפ"ג.

'יחדשהו' בנגון נבחר מנגוני ההגדה. על פי רוב נוהגים לנגן בנגון העתיק של פיוט 'אדיר הוא' הנאמר בסוף ההגדה

דבר נאה ומתקבל

ענייני נישואין, שלום בית והמסתעף

מאת מודריך החתנים הרב דוד רוזנטל שליט"א

בס"ד

מדור חדש

בעז"ה במהלך הדרך נזכה ללמוד כיצד לנהל תקשורת נכונה, ובכך נרוויח לאין שיעור ובמהלך הדברים נדע מה הרווח.

אך עלינו להקדים ולשאול מה משמעותו של קשר?

הרב פינקוס זצ"ל מסביר לנו את פשרה של תקנת דוד המלך לומר מאה ברכות בכל יום והיא במטרה לעצור את המגפה דאז, ההסבר הוא- שעי' הברכה ישנו קשר, בעצם יש כאן דיבור עם הקב"ה, שהקב"ה עוצר חיים של בן אדם זה סוג של ניתוק, הוא לא מספק לו חמצן, הקב"ה חפץ בקשר איתנו כמו הצורך לחמצן, יום יום, שעה שעה, כל רגע! והמטרה היא לקשר כל רגע. למדנו שמשמעותו של קשר זה חיבור!

שמחברים נכון זה עובד טוב ועובד יפה, שמחברים לא נכון זה עלול להביא אף לידי פיצוץ.

המטרה של הקשר כאמור היא חיבור, והיא חוברת למטרת הנישואין שנלמד עליה אי"ה.

נסכם לומר שרווח אחד מצאנו שתקשורת נכונה זה חיבור, וכ"א רוצה להרגיש שהוא מחובר ל... שייך ל... ובעז"ה בפעם הבאה נלמד מ'החכם מכל אדם' את הכלי הראשון לתקשורת נכונה.

ובחודש זה שיש להרבות בשמחה נמעיט במחיר לחפץ ביקרו שלו ולהתחבר לקו השיעורים בזוגיות ותובנות מעצימות מהיותי מאמן בס"ד, ורק לקוראי עלון מכובד זה, במקום 200 ₪ כרגיל, לחודש זה בלבד רק 50 ₪ אשרי הזוכה. המעוניין בכך יתקשר למס' המצורף מטה.

שאלות ותגובות אפשר לשלוח למייל dr10110188@gmail.com

לתיאום פגישה יש להת' 0548-567-122

רק לחודש הזה ורק לכם

חיבור לקו של שיעורים בזוגיות ועוד

אוצרות לחיים של העלחה

במקום 200 רק ב 50 שח המתחבר זוכה...

להתחברות הייגו אלי 0548567122

אפשר להתקשר לקו 083131500

ולשמוע מבוא ושיעור אחד ללא עלות

להתרשמות

פורים שמח והשפעות לכל השנה

דוד רוזנטל מודריך חתנים מוסמך

הדרכה מקצועית
לחתנים ונשואים
מותאמת גם ל ADHD

הרב דוד רוזנטל
054-8567122

זמני התפילות בקהילתנו
ק"ק עדת יראים-אושטרייך מוהדיענין עולית
 נתיבות המשפט 111 ב'

משמרות הכהונה והלויה על פי חשבוננו של מורנו הגר"י שווארץ שליט"א.
 רשימת המשמרות מופיעה גם בלוח/ספר דבר בעתו של הגר"מ גנוט שליט"א

יום חול	זמני התפילות לחדש אדר				יבנה המקדש				
	שוי"ט וימים מיוחדים	מנחה לפניו	שחרית	מנחה	ערבית מוצאי	כהנים	לוויים	מוסף	ביה"ע
מנחה וערבית									
5:20	תרומה שר"ח ופ. שקלים	4:50	8:30	4:50	6:05	ישוע	מתניהו	י	הבאר
5:25	תצווה ופרשת זכור	4:55	8:30	4:55	6:10	שכניהו	שמעי	ו	אז ישיר
---	תענית אסתר	---	(*5:20)	5:00	5:00				
---	פורים	---	5:20	5:00					
5:35	כי תשא פורים דמוקפין	5:00	8:30	5:00	6:15	אלישיב	עזראל	ל	מי כמכה
5:40	ויקהל ופרשת פרה	5:05	8:30	5:05	6:20	יקים	חשביהו	ך	הבאר
5:45	פקודי-חזק ופרשת החדש	6:10	8:30	6:10	7:20	חפה	שובאל	ה	אז ישיר

* יתכנו שינויים. יש להתעדכן מראש

יום חול	זמני התפילות לחדש ניסן				יבנה המקדש				
	שוי"ט וימים מיוחדים	מנחה לפניו	שחרית	מנחה	ערבית מוצאי	כהנים	לוויים	מוסף	ביה"ע
מנחה וערבית									
6:45	ויקרא דרשת שבת הגדול	6:15	8:30	6:15	7:30	ישבאב	מתתיהו	ז	מי כמכה
6:50	צו שבת הגדול	6:20	7:00	6:20	7:30	בלגה	ירמות	י	הבאר
---	יו"ט א' דפסח	ערבית: 7:30	8:30	6:30	7:30				
---	חול המועד	6:55	8:00	6:55	6:55				
6:55	שביעי של פסח	6:35	8:30	6:35	7:35	אמר	חנניהו	ו	אז ישיר
7:00	שמיני שבת א' אחר הפסח	6:00	8:30	6:00	7:35	חזיר	ישבקשה	ל	מי כמכה

זמני משתה ושמחה
לבני הקהילה ולאורחים
 סעודה קטנה בליל פורים: 7:00
 משתה ושמחה ביום הפורים: החל מ-10:30
 תכנית לבנות הקהילה: בהודעה נפרדת
 משתה ושמחה בשבת-פורים דמוקפין: החל מ-11:30

יש לתאם השתתפות בטל': 0527167567

חדש!
 עלון שבועי
התורה והמצוה
 המצוה ההלכה המנהג
 ועיונים בעבודת ה'
 להשיג בטל': 0527167567
 yn0527167567@gmail.com

ניתן להשיג אצלי את
 הקונטרס **עבודת ימי הפורים**
 ואת הקונטרס **מילי דפוריא**
 להשיג בטל': 0527167567
 yn0527167567@gmail.com